
De voorjaarsniewsbrief met veel nieuws

Met deze nieuwsbrief nodigen wij u uit voor een lezing op 30 mei over verdwenen en toch niet verdwenen Delfts kerkelijk erfgoed. Bij die lezing maken we gebruik van een geluidsinstallatie, zodat u het nog beter kunt horen. Maar ook nieuws over de sluiting van de Sacramentskerk, een wijziging bij de leden van het Comité van Aanbeveling. Een uitbreiding van de huidige tentoonstelling. Vervolgens doen we een oproep voor een extra bestuurslid. Hebt u tijd en zin: meld u aan bij de voorzitter. We sluiten af met een vraag aan u om de bijlage bij uw administratie te voegen en op enig moment uw donatie te voldoen.

Uitnodiging lezing “Verdwenen en toch niet verdwenen Delfts kerkelijk erfgoed” lezing door Wim van Leeuwen in de Jozefzaal, M.v. Jessekerk, Burgwal

Wij nodigen u hierbij graag uit om op zaterdag 30 mei 2026 om 10.00 uur de lezing van onze voorzitter Wim van Leeuwen bij te wonen.

Programma zaterdag 30 mei 2026 in de Jozefzaal, Maria van Jessekerk, Burgwal, Delft,

- 09.30 uur inloop, koffie en thee
- 10.00 Opening door Wim van Leeuwen
- 10.10 “Verdwenen en toch niet verdwenen Delfts kerkelijk erfgoed” lezing door Wim van Leeuwen.
- 10.50 Koffiepauze.
- 11.10 uur: Tweede deel van de lezing door Wim van Leeuwen
- 11.45 uur afsluiting en vragen aan de inleider.

Het verliezen en zoekraken van kerkelijk erfgoed is van alle eeuwen. De zorgvuldige manier waarop afgelopen jaar gekeken is naar de kerkelijke voorwerpen van de Sacramentskerk aan de Nassaulaan bracht ons bij: is er nog erfgoed terug te vinden? De lezing begint bij 1572, 450 jaar geleden, bij de Beeldenstorm: er is toen veel

vernield maar niet alles. Wat hebben we teruggevonden? Maar door de sluiting van kerken zijn er voorwerpen terug te vinden of niet?

Wel bewaard is het schilderij De Doop van Christus in de Jordaan van Jan van Scorel, 1536, afkomstig uit de St. Ursulakerk (nu Nieuwe Kerk). Nu in het bezit van het Rijksmuseum.

In 1723 schafte het kerkbestuur van de schuilkerk “Achter het Marcktveld” een orgel aan. In de Pelgrimskerk in Haarlem zijn er nog onderdelen van terug te vinden. Het levensverhaal van een orgel. Het wordt zeker een verrassende ochtend: 30 mei 10 uur.

Terugblik lezing “Breekbaar als Delfts Blauw: Armoede in Delft” door ds. F. van Helden op 11 oktober 2025 in de Bethlehemkerk

Het thema was: Voor de verandering waren we te gast in de Bethlehemkerk, in plaats van de Jozefzaal aan de Burgwal. Het werd een boeiende lezing, verzorgd door diaconaal predikant ds. Fred van Helden, waarin het dagelijks leven in de voorbije eeuwen even ging leven.

De tegenstelling tussen de verworvenheden in onze rijke ‘Gouden Eeuw’ met pracht en praal, stond in schril contrast tot de grote armoede, die veel mensen en grote gezinnen trof in Delft. Het leven van hen was, door verschillende oorzaken, erg breekbaar en onzeker! In onze lopende tentoonstelling zijn voorwerpen te zien die zijn gebruikt door de verschillende instanties van liefdadigheid. Dan moet u denken aan het verstrekken van brood, kleding, penningen die je kon inwisselen voor turf, geldkistjes voor collectes. Er heerste veel armoede in Delft na 1572, waardoor, na de opstand tegen Spanje, de Beeldenstorm, de vele oorlogen en de Reformatie, ook de samenleving veranderde. Vluchtelingen kwamen naar de Nederlanden, onze mannen werden huursoldaten en waren vaak lang van huis of keerden niet terug uit een van de vele legers die Europa teisterden.

Tegen deze achtergrond nam Fred ons mee naar de verborgen kant van Delft vanaf de 16^e eeuw. Voor de Reformatie zorgden de zg. ‘Heilige Geestmeesters’ voor de armen. Dit waren wereldlijke functionarissen die de armen

bijstonden.

In deze roerige tijden en veranderde maatschappij, ontstond binnen de Gereformeerde kerk de Diaconie en werd eind 16^e eeuw de ‘Kamer van Charitate’ (1597) opgericht. Deze Kamer ondersteunde zowel leden van de Gereformeerde Kerk als arme Delftenaren die niet bij een kerkgenootschap waren aangesloten. Ook vluchtelingen konden rekenen op ondersteuning, mits men voldeed aan bepaalde voorwaarden. Ondersteuning in de armenzorg met wekelijkse voedselverstrekkingen, extra kleding, geboortepakketten, begrafeniskosten, zelfs preventief werk werd gezocht. Gezinnen die vaak jarenlang ondersteund moesten worden; zeker als er ziekte was in de gezinnen en er regelmatig epidemieën uitbraken, die de bevolking decimeerden en gezinnen tot de bedelstaf brachten.

Na een reorganisatie in 1614 werd Delft verdeeld in wijken, waarin het stadsbestuur en de diaconie samen optrokken en werd er strikt beoordeeld wie er voor ondersteuning in aanmerking kwamen.

Als men door ziekte, ouderdom, een handicap, te weinig werk, overlijden e.d. het hoofd niet boven water kon houden, viel men terug op ‘steun’. Dit waren voor de gemeente de ‘eerlijke armen’. Men had niet veel op met ‘thuiszitters’(die wel konden werken). Dit waren de ‘oneerlijke armen’. De financiële last was groot voor de kerken en gemeente. Zeker zo’n tien tot vijftien procent van de Delftse bevolking leefde, door de tijd heen, in armoede. Deze steunverlening ging echter zo eeuwen door.

Na de invoering van de Armenwet in Nederland in 1854 werd de Kamer van Charitate in 1862 opgeheven. In de Schoolstraat (naast het Prinsenhof) is de Kamer nog in vrijwel onveranderde staat bewaard gebleven.

De Kamer van Charitate was, wat we nu zouden zeggen, een combinatie van Jeugdzorg, Ouderenzorg, Voedselbank, Kledingbank, UWV, Sociale dienst en Vluchtelingenwerk. Dit hulpverleningsmodel in Delft was in

Nederland vrij uniek, ook wel bekendstaand als het 'Delftse model'.

Ds. Van Helden wist ons in zijn boeiend betoeg een inkijkje te geven in de eeuwenoude 'bedeling' door de Gemeente en kerken van Delft.

Ons advies: mocht u nog niet in de gelegenheid zijn geweest: bezoek eens onze tentoonstelling, die tot en met volgend jaar, tijdens de openingsuren van de kerk aan de Burgwal, te zien is.

Huidige tentoonstelling wordt uitgebreid

Ongetwijfeld bent u al een aantal keren de Maria van Jessekerk ingelopen om naar de huidige tentoonstelling te kijken van Delfts kerkelijk erfgoed van Museum Prinsenhof. Door de huidige restauratie van het gebouw, kunnen zij dit niet laten zien. Het bestuur is blij dat er zoveel mooie reacties komen op deze tentoonstelling. Daarom heeft het bestuur ervoor gekozen de tentoonstelling nog een jaar voort te zetten met toch een verandering. Afgelopen jaar is Pastoor Bosman, de laatste pastoor van de St. Hippolytuskerk, overleden. Hij heeft eerder bepaald dat na zijn overlijden twee voorwerpen uit de kerk eigendom mochten worden van het Museum Prinsenhof Delft. Het ene is een groot Delftsblauw bord met de St. Hippolytuskerk erop en de ander is een tableau uit het Jozefaltaar dat het overlijden van St. Jozef weergeeft. (Zie hieronder)

Beide voorwerpen gaan we toevoegen aan de tentoonstelling en zullen vanaf 30 mei te zien zijn.

Gezocht: uitbreiding van ons SKED-bestuur

U heeft ongetwijfeld gemerkt uit onze berichten van deze en vorige nieuwsbrieven dat er behoorlijk

veel werk te verrichten is vanuit onze stichting. Daarom zoeken wij uitbreiding van ons bestuur. Het bestuur bestaat nu uit 6 mannen. Het zou mooi zijn als er een nieuw bestuurslid komt met enige voorkeur voor een vrouw en een jongere generatie. U mag u aanmelden bij, of een naam noemen en deze doorgeven, de voorzitter Wim van Leeuwen: wagvleeuwen@ziggo.nl

Mobiele versterker voor bij de lezingen

Vanaf zaterdag 30 mei beschikken wij over een mobiele geluidsinstallatie. Soms waren er opmerkingen dat niet alles te verstaan was bij onze lezingen in de Jozefzaal, maar ook elders. Met dit hulpmiddel kunnen we u beter bedienen. Op 30 mei kunt u de geluidsinstallatie beoordelen.

Sluiting Sacramentskerk en hun erfgoed

De sluiting van de Sacramentskerk, beter bekend als de Vredeskerk, aan het Poortlandplein is een feit. Dat betekent dat vorig jaar veel tijd en energie is gaan zitten in het doorpraten wat er met de inventarisatie van de kerk moet gebeuren. Volgens protocol beslist de Bisschop van Rotterdam of de opgestelde lijst akkoord is en welke voorwerpen naar de nieuwe bestemming kunnen. Ons bestuur heeft de vergaderingen bijgewoond en meegepraat over bijvoorbeeld welke voorwerpen wij belangrijk genoeg vonden om deze voor Delft te behouden. Zo hebben we Museum Prinsenhof Delft, het Stadsarchief, Catharijneconvent in Utrecht en St. Hippolytuskapel benaderd of en zo ja welke voorwerpen zij willen overnemen. Wij zijn het RK kerkbestuur dankbaar dat wij zo mee mochten praten om tot een zo goed mogelijke lijst te komen. Veel voorwerpen, bijvoorbeeld kazuifels (priestergewaden) gaan naar het bisschoppelijk depot waar parochies dan kunnen kijken wat zij ervan kunnen gebruiken. Maar voorwerpen met Delftse waarden blijven voor Delft bewaard. De tijd dat alles zo maar werd uitgedeeld of verkocht is gelukkig voorbij. Van de sluiting van de St.

Hippolytuskerk 50 jaar geleden heeft de kerkleiding veel geleerd.

Bovenstaande monstrans die door de parochianen van de Vredeskerk in de jaren 1939-1949 door inlevering van ringen, sieraden en dergelijken gemaakt kon worden, verhuist nu naar de Adelbertkerk.

Nieuwe burgemeester A. Pechtold toegetreden tot Comité van Aanbeveling

Nadat mevr. Van Bijsterveldt vanwege haar terugtreden als burgemeester had aangegeven ook terug te treden als lid van het Comité van Aanbeveling heeft ons bestuur de nieuwe burgemeester dhr. A. Pechtold gevraagd haar op te volgen. Tijdens een geanimeerd gesprek op de werkkamer van de burgemeester gaf hij aan dit graag te doen. Zijn betrokkenheid bij Delft, en zijn interesse in historie benadrukte hij duidelijk. Wij zijn dhr. Pechtold zeer dankbaar dat hij is toegetreden.

Nieuwsbrief digitaal ontvangen?

Wilt u onze nieuwsbrief liever digitaal ontvangen? Laat dit ons even weten via ons mailadres of telefonisch bij onze secretaris Ad van Geest. Het bespaart kosten en zorgt voor minder papier.

Financiën 2026

Bij deze nieuwsbrief treft u een bijlage aan waarbij we u vragen deze bij uw administratie te leggen en ons weer een jaarlijkse donaties toe te kennen. Met deze QR-code is het eenvoudig uw donatie over te maken. Waarvoor natuurlijk onze dank.

Als u het gebruik van de QR-code lastig vindt kunt u uw donatie ook naar ons bankrekeningnummer sturen: NL05 RABO 0358 2476 40 t.n.v. Stichting Kerkelijk Erfgoed Delft overmaken met vermelding donatie 2026.

Govert Verstappen,
Penningmeester

=====

COLOFON

Een uitgave van de Stichting Kerkelijk Erfgoed Delft.
Nummer 49 - mei 2026

COMITÉ VAN AANBEVELING:

Mgr. B. Th. Wallet MA, aartsbisschop Oud Katholieke Kerk, Amersfoort
vacature, scribe Protestantse Kerk in Nederland
H.M.W. Egging, vicaris R.K. Kerk, bisdom Rotterdam
Drs. A. Pechtold, Burgemeester van Delft.
Mr. drs. G.A.A. Verkerk, oud-burgemeester van Delft

BESTUUR:

Ing. W.A.G. van Leeuwen, voorzitter
A. G. J. van Geest, secretaris
Ir. G. Verstappen, penningmeester
W. Vermaas, lid
Ing. J. van Doorne, lid
Mr. L. Boersma, lid

CONTACTADRES:

A. G. J. van Geest
Meidoornlaan 79
2641 CB Pijnacker
Tel. 06-14947065
e-mail: skeddelft@gmail.com /
www.sked.nl

BANKREKENINGNUMMER.:

NL05 RABO 0358 2476 40 t.n.v.
Stichting Kerkelijk Erfgoed Delft

Onze ANBI-registratie is:
STICHTING KERKELIJK ERFGOED
DELFT, RSIN 816803249